

Лаборатория по Палеомагнетизъм (НИГГГ - БАН)

Научен състав:

Проф. д-рн Даниела Йорданова - ръководител
Проф. д-р Диана Йорданова
Доц. д-р Мария Костадинова-Аврамова
Гл. ас. д-р Деян Лесигярски
Д-р Петър Димитров

Адрес: ул. Акад. Г. Бончев, бл. 3, ст. 212

E-mail: miki4740@abv.bg; vantedi@geophys.bas.bg

Тел.: (+359 2) 979 3327; (+359) 895 745533

Приложения на археомагнетизма за целите на археологията

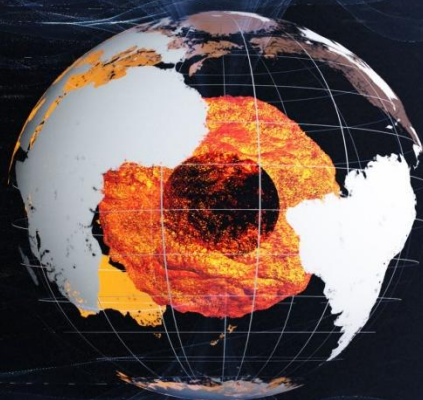
Датиране на различни
археологически
структури, хоризонти и
обекти

Относителна синхронизация на
пространствено
отдалечени
археологически обекти

Установяване автентичността на
положението на
археологически
структури

Определяне максималните
температури на
нагреване/изпичане на
останки от глина

АРХЕОМАГНЕТИЗМЪТ В ПОМОЩ НА АРХЕОЛОГИЯТА

Лаборатория по Палеомагнетизъм
(НИГГГ – БАН)

ПРИЛОЖЕНИЯ НА АРХЕОМАГНИТНИЯ МЕТОД ЗА ЦЕЛИТЕ НА АРХЕОЛОГИЯТА

- ✓ Датиране на различни археологически структури, хоризонти и обекти
- ✓ Относителна синхронизация на пространствено отдалечени археологически обекти
- ✓ Установяване автентичността на положението на археологически структури
- ✓ Определяне максималните температури на нагряване/изпичане на останки от глина

ЕТАП I. ПОЛЕВА РАБОТА

ЕТАП I

- Подбор на подходящи участъци, от които е възможно да се вземат от 10 до 30 къса с размери ~ 500 куб. см
- Оформяне на хоризонтални гипсови площадки
- Ориентиране на образците с магнитен и слънчев компас и отчитане на евентуална денивелация
- Номериране и описване на опробвания участък
- Изрязване на ориентирани образци и пренасяне в НИГГГ за цялостно лабораторно изследване

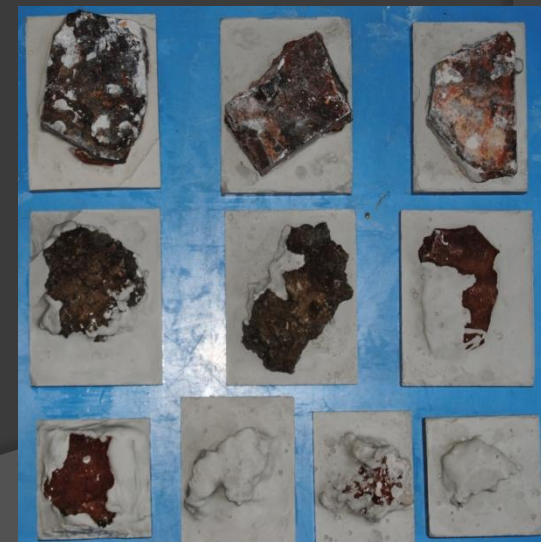

ЕТАП II

Ексикатор SIMAX за импрегниране на образците с водно стъкло

- Импрегниране на образците с водно стъкло (40 мин. на образец)
- Оформяне на гипсови калъпи (60 мин. на образец)

ЕТАП II

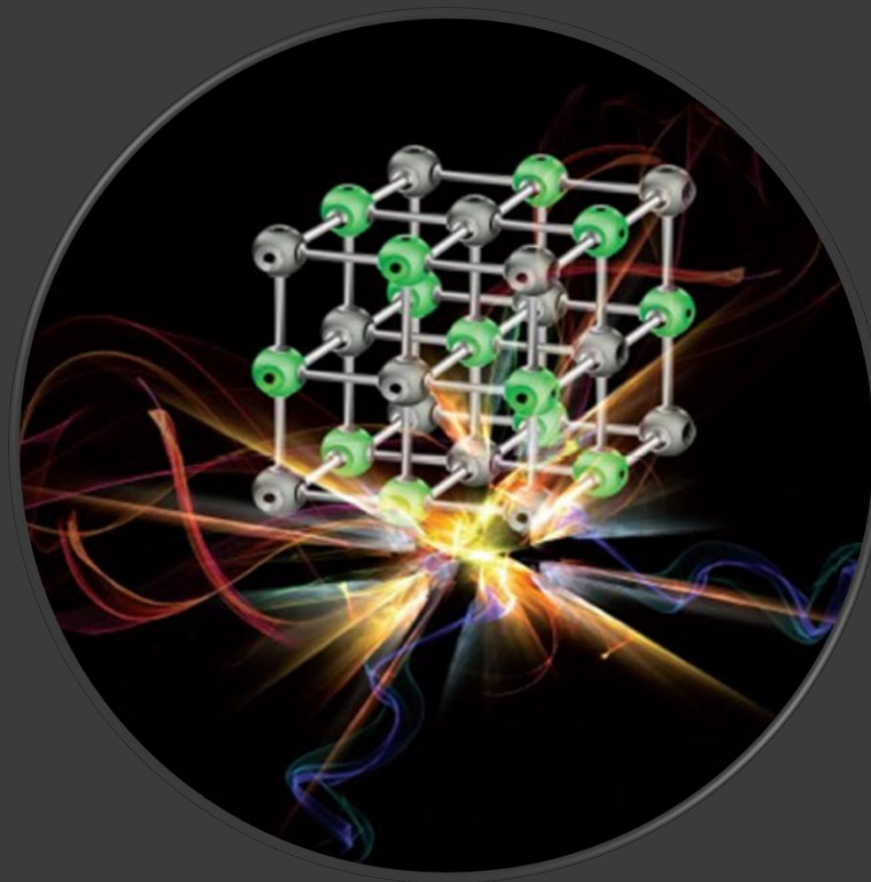

Настолна шлифовъчно-режеща машина *MINOSEKAR-2*, с въртящ се диамантен диск

- Нарязване на образците на кубове (от 3 до 8 куба за всеки независимо ориентиран образец) с размери на страната 2 см (180 мин. на образец)

ЕТАП ІІІ. ЛАБОРАТОРНІ АНАЛИЗИ

ЕТАП III

1. Определяне *посоката* на древното геомагнитно поле (датиране само по два геомагнитни елемента – *инклинация* и *деклинация*):

Магнитометър *Molspin Minispin* (*Molspin, Ltd., UK*) за измерване на носената остатъчна намагнитеност

- Вискозна чистка за всички подобразци (16 ч. на структура с междинна пауза от 3 седмици за престой на образците в нулево магнитно поле)

Екраниращи пермалоеви кутии

ЕТАП III

1. Определяне *посоката* на древното геомагнитно поле (датиране само по два геомагнитни елемента – *инклинация* и *деклинация*):

- Чистка с променливо магнитно поле – прилага се върху един подобраец избран от всеки независимо ориентиран образец и включва 11 стъпки (30 ч. на структура)

Размагнитващо устройство *Molspin MSA2 (Molspin, Ltd., UK)* за измерване на носената остатъчна намагнитеност

- Температурна чистка – прилага се върху един подобраец за всеки независимо ориентиран образец и включва 12 температурни стъпки (72 ч. на структура)

Екранирана немагнитна пещ *MTMD (Magnetic measurements Ltd., UK)* за температурно размагнитване и лабораторно индуциране на термоостатъчна намагнитеност

Магнитометър *Molspin Minispin (Molspin Ltd., UK)* за измерване на носената остатъчна намагнитеност

ЕТАП III

2. Определяне *големината* на древното геомагнитно поле

Екранирана немагнитна пещ *MTMD* (*Magnetic measurements Ltd., UK*) за температурно размагнитване и лабораторно индуциране на термоостаъчна намагнитеност

- *ZIRM* тест с 12 температурни стъпки за 6 пилотни подобразаца на структура (40 ч.)
- *SIRM* тест с 12 температурни стъпки за 6 пилотни подобразаца на структура (40 ч.)

Импулсно намагнитващо устройство с максимално поле 2 Т

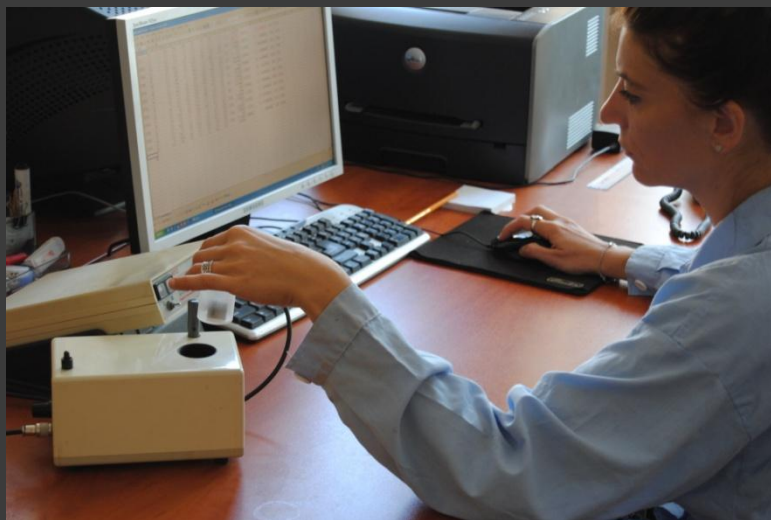
Магнитометър *Molspin Minispin* (*Molspin Ltd., UK*) за измерване на носената остаъчна намагнитеност

Капа-мост за измерване на магнитната възприемчивост *KLY-2* (*AGICO, Inc., Brno*)

ЕТАП III

2. Определяне *големината* на древното геомагнитно поле

Капа-метър (*Bartington Inc.*) за измерване на магнитната възприемчивост при две честоти на променливо магнитно поле

- Измерване на честотно зависимата магнитна възприемчивост за всички подобразци (16 ч. на структура)

Електронна везна (*Kern & Sohn GmbH*)

- Високотемпературен анализ за 2 до 4 образца на структура (3 ч. на образец)

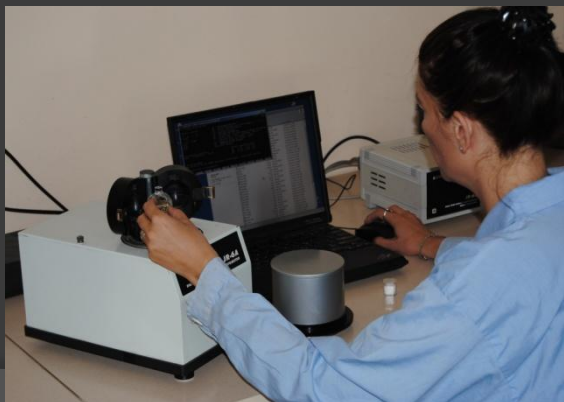
Капа-мост за измерване на магнитната възприемчивост KLY-2 с високотемпературна приставка CS-23 (*AGICO, Inc., Brno*)

ЕТАП III

2. Определяне *големината* на дървното геомагнитно поле

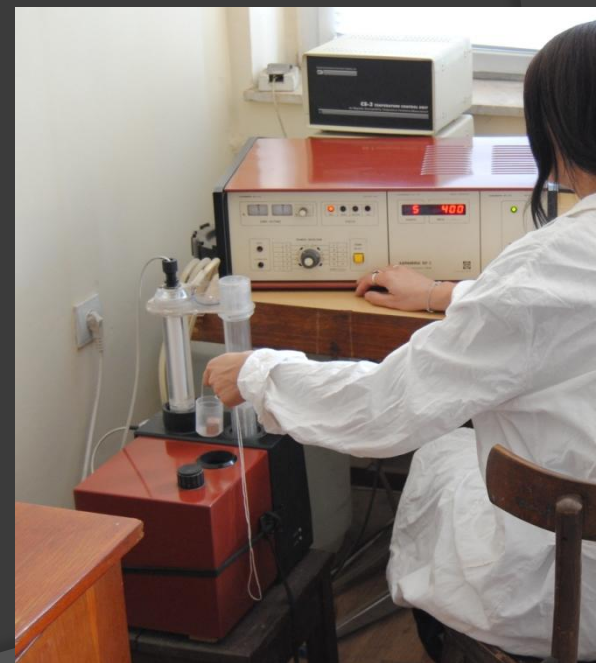

Екранирана немагнитна пещ *MTMD* (*Magnetic measurements Ltd., UK*) за температурно размагнитване и лабораторно индуциране на термоостаъчна намагнитеност

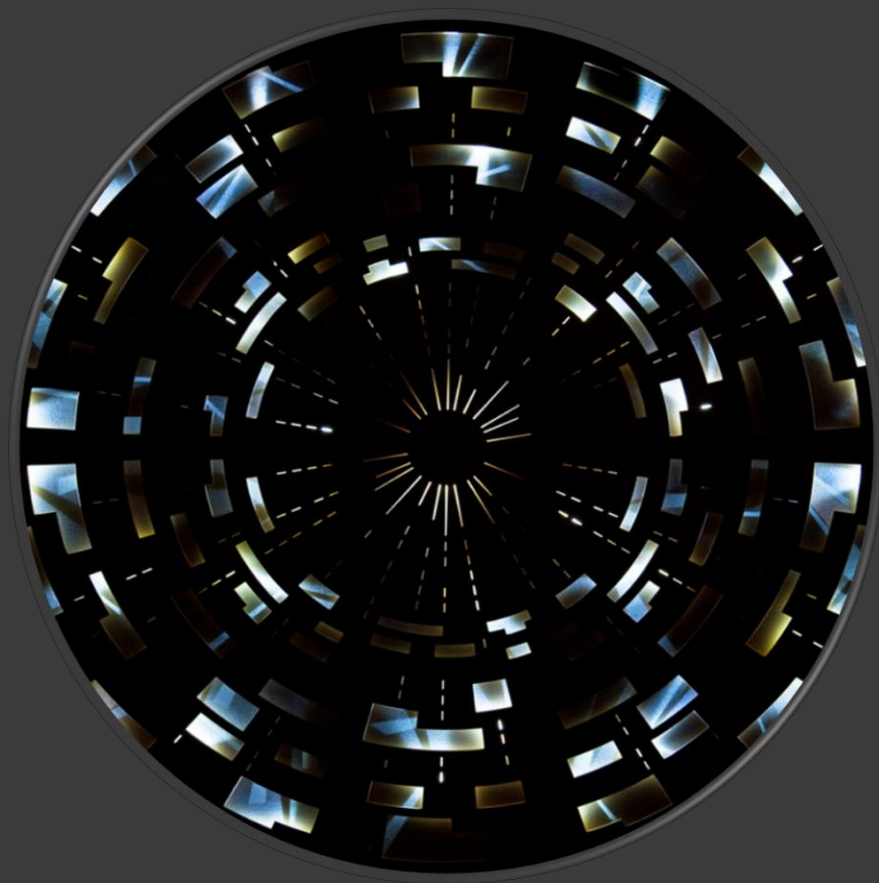
Автоматичен ротационен магнитометър *JR6a* (*AGICO, Inc., Brno*) за измерване на носената остаъчна намагнитеност

- Експеримент за определяне големината на дървното геомагнитно поле за 10 до 20 подобреца (**260 ч. на структура**)

Капа-мост за измерване на магнитната възприемчивост *KLY-2* (*AGICO, Inc., Brno*)

ЕТАП IV. ОБРАБОТКА И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА ПОЛУЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

ЕТАП IV

Софтуер за анализ на получените данни:

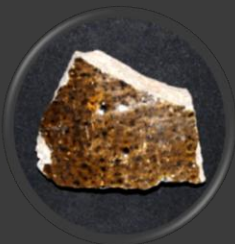
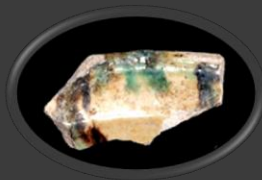

- Palaeomag-Tools
- Remasoft
- ThellierTool
- RenArMag
- RenCurve
- RenDateModel
- ChronoModel
- OxCal
- Matlab
- CorelDRAW

□ Времетраене ~ 92 ч.

ОПРЕДЕЛЯНЕ МАКСИМАЛНИТЕ ТЕМПЕРАТУРИ НА НАГРЯВАНЕ/ИЗПИЧАНЕ НА АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ОСТАНКИ ОТ ГЛИНА

Определяне максималните температури на нагряване/изпичане

Капа-метър (*Bartington Inc.*) за измерване на магнитната възприемчивост при две честоти на променливо магнитно поле

Муфелна пещ
MF 306

Електронна везна
(*Kern & Sohn GmbH*)

- Стъпково лабораторно греење на образците с измерване на теглото, магнитната възприемчивост и честотно зависимата магнитна възприемчивост при стајна температура след всяка температурна стъпка (35-40 температурни стъпки ~ 140 – 160 ч. за 40 образеца)

Капа-мост за измерване на магнитната възприемчивост KLY-2 с високотемпературна приставка CS-23 (*AGICO, Inc., Brno*)

Лаборатория по Палеомагнетизъм

Екип:

- проф. дфн Даниела Йорданова
- проф. д-р Диана Йорданова
- доц. д-р Мария Костадинова-Аврамова
- гл. ас. д-р Деян Лесигярски
- д-р Петър Димитров – археолог (консултант)
- Виолета Георгиева

Адрес: ул. Акад. Г. Бончев, бл. 3, ст. 212

E-mail: miki4740@abv.bg; mavramova@geophys.bas.bg

Тел.: (+359 2) 979 3327; (+359) 895 745533